

4.092

ÁPRILIS

Pólya Tibor rajza

- Ki lakik ebben a nagy palotában?
- A gyárigazgató úr és a barátnője.
- És a szomszédos viskóban?
- Tíz-tizenkét munkáscsalád . . .

1919 április 25

ORSZÁGOS KÖNYVTÁR
 Munkácsi Könyvtár
 1952/67 963

Ára 1 korona

Clemenceau (befogja a fülét) Hiszen Európában minden csendes . . .

ELINDULT A FÖLD

A konok, komisz, átalkodott és
Köves szívü és irgalmatlan
Urak szolgája elindult végre,
Rohan s az útja beláthatatlan.

Vén sarkaiból zúgva, zörögve
Kifordult és a csillagok között
A boldogság elébe utazik,
Piros zászlóruhába öltözött.

Érzed-e pajtás, elindult a föld
Kelet felől zihálva talpra állt.
Piros májust hoz nekünk, életet
S a gonoszoknak nyomorult halált.

Galileit dalolom és a sok
Halott tudóst, kiket a bű megölt.
Nem halljátok, hogy zúg, hogy zakatol,
Hahó . . . hahó . . . mégis mozog a föld.

Tengerek partján és a hűs tavak
Tükrén pirosuló hullám hentereg.

ÉbredjeteK, itt a piros tavasz,
Piros tavasz jön, szegény emberek!

ÉbredjeteK, új esőben ázik
Fű, fa, virág s a hegyek szűz feje,
ÉbredjeteK, a boldogság s a szent
Ámulásoknak ez a fűszere.

Fogjátok kézen a kisdedeket,
Tartsátok arccal mind Kelet felé,
Kis szívük hadd dobogjon s csöpp kezük
Reszkessen a felkelő nap elé.

Szemükben virágozzon tiszta fény,
Az ő sorsuk tüzes méhben fogan,
Érzed-e pajtás, elindult a föld
És új pályán vágdat, vágdat, rohan.

Szoruljanak ökölbe a kezek,
Feszüljön meg dacosan a nyakunk,
A föld a boldogság felé siet
S mi szivdoboúva rajta utazunk.

BÜS FEKETE LÁSZLÓ.

A GYENGÉD FÉRJ (melléklet női olvasóink számára)

— Kérem a feleségemet kiméletesen értesíteni . . .

1918.

Haziur: — Mi? Hogy ide még nem férne el néhány ágyrajáró?
Nekem ilyet ne mondjanak.

KÉTKEDŐ POLGÁRTÁRS

IRTA: NAGY LAJOS

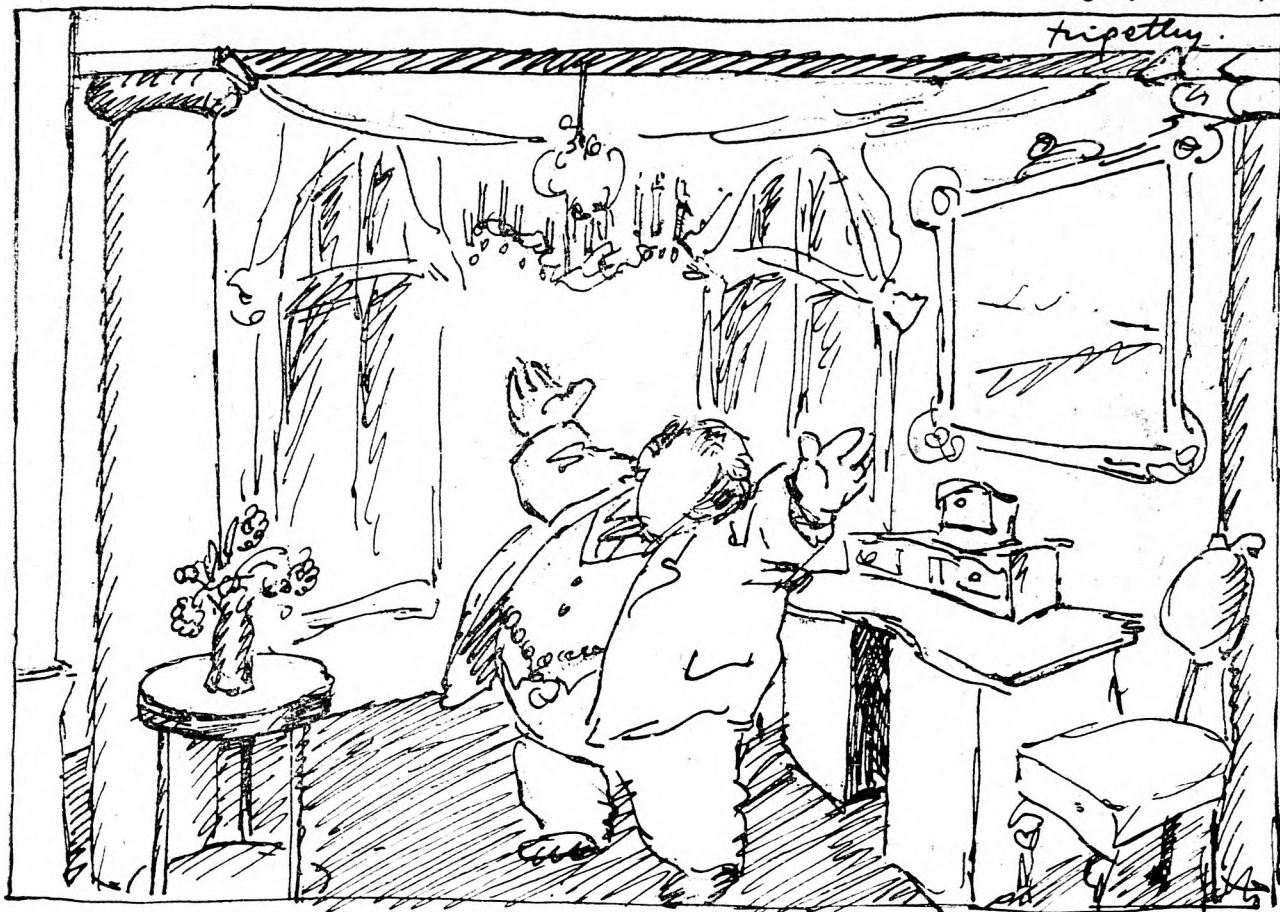
Kétkedő Polgártárs valamikor egészséges, vidám ember volt, nézeteiben határozott. Azt mondta: a háború feltétlen szükségesség. Az ellenvéleményt jobbkezével már csirájában agyonlegyintette. Még a háború alatt, de már az orosz forradalom után, kedvenc publicistájává léptette elő az író, aki ezt írta: „Nem hiszek abban, hogy a forradalmak ragadósak.”

1919 télutóján, a népköztársaság idejében, Kétkedő Polgártárs már veronált szedett, mert esténként nehezen aludt el. Napközben sokat panaszkodott arról, hogy a legutóbbi sztrájk alkalmával a munkabérek negyven százalékkal emelkedtek, az ő profitja meg csak harminccal. Ez így nem mehet tovább, ezt nem lehet kibírni! Hát még amit azok a bolsevikiek akarnak! Az különben is agyrém, „egy lehetetlenség”, az összes tudósok és az összes

ujságok mindennap bebizonyítják, hogy fantazmagória. Rend kell ide, rend! Nem pedig tönkretenni az országot.

Ezekben a hetekben, azt a kis ideges nyugtalanságot leszámítva, még mindig egészséges volt Kétkedő Polgártárs. Jól evett és jól emésztett, honmentők és társadalomboldogító gondolatai támadtak. (Nyilván ezek közé tartozik, hogy: „Azokat a gaz kommunistákat a lábuknál fogva kellene agyonlőni!”) Nagyjából minden rendben ment nála, legfeljebb néha a feleségének, akit Izabellának hívtak, azt mondta: hogy: Zsuzsi. Na de ezt rögtön ki lehetett javítani.

Hanem aztán jött a forradalom. Kétkedő Polgártárs az első órákban remegett, mikor pedig a remegésbe belefáradt, fölháborodott. Azután pedig reménykedett. De multak a napok és csak nem jelentek meg Budapest fölött az amerikai repülőgépek és csak nem hallatszott komoly hír arról, hogy a franciák már Cegléd alatt állnak. Kétkedő Polgártárs

1919.

Háziur: Rémes! Hogy az ember tiz szobájából csak kettőt hagynak! . . .

szomorú lett, mint költés előtt a lírikus. És sovány lett. Egy kicsit beteg is lett. Határozottsága kétkedéssé olvadt, kétkedései gyönyörű gondolatsorokba sorakoztak és bölcshez illő mondások hangzottak az ő ajkáról. Igazi társadalomfilozófus lett Kétkedő Polgártársból, de nem merev marxista, hanem olyan fajta, aki fölötté áll a napi eseményeknek. Ugy ám!

Hogy ő teljesen tisztában van a dolgokkal, — magyarázta. Ő ért mindent, ő tudja, hogy mi az a proletárállam, ő azt is tudja, hogy mi az a kommunizmus, de hát azért neki mégis izé, hogy is lehetne ezt kifejezni, szóval aggályai vannak. Neki aggályai vannak. Nem magáért, mert ő saját magával nem törődik, ő nem bánja, ha azonnal meg is hal, de hát neki aggályai vannak az embertársai miatt. Igen, az egész emberiség miatt, melynek sorsát ő a szívében hordja. Mert szép, szép az a kommunizmus vagy mi, de hát az emberek nem egyformák, soha sem is lesznek egyformák, az a Marx erre nem gondolt! Az egyik ember lusta,

a másik szorgalmas, az egyik kisétü, a másik nagyétvágyú. Az egyik egészséges, a másik beteg és elvégre akármit csinál is ez a szovjetkormány, azért mégis csak lesz fogfájás. Na nem igaz? Szép, szép, nagyon szép és igazságos is, de hát azért ezt mégsem lehet megcsinálni és nem így kell csinálni és szépen ki kellett volna várni, amíg magától jön és elvégre kérem senkinek sincs jogában, hogy brutális legyen. Ezt ő mondja, és ő van olyan jó kommunista, mint az a Lenin, azt a kutya-fáját. Mert ő nagyon jól tudja, hogy az emberiség sohasem lesz boldog, mindig lesznek bajok és akármit csinálnak is az emberekkel, azok juszt sem lesznek boldogok, ezt ő mondja, igenis ő, Kétkedő Polgártárs, már pedig ő tudja, mert ő legalább olyan kommunista, mint az a Trockij.

Kétkedő Polgártársnak volt egy magához illő barátja, akinek mindezt naponta elfejtette, aki neki ugyanezt ugyanilyen szépen visszafejtette, akivel mindenben egyetértettek, tökéletes igazat adtak egymásnak, szo-

A KÁRTYÁS HAZASODIK.

Völegény: — Már megyek édesem. Csak bemondom a három mestert . . .

moruan bólogattak, nem maguk miatt, hanem hát a szegény emberiség miatt, melynek sorát makacsul hordozták a szivükön.

Eltelt ötven esztendő, a kétkedő polgártársak ősz aggastyánokká kétkedték magukat, miközben a világ sora, aggályaikat figyelmen kívül hagyva, szépen folyt. Az emberek dolgoztak, boldogan éltek.

Egy napon, amikor a két öreg éppen kiült a ház elé, melyben laktak, hogy süttessék magukat a nappal, hirtelen megeredt az eső. Már három héten keresztül tartott a furcsa bolond időjárás, majdnem mindig esett az eső, ha egy félórára el is állt és kisütött a nap, megint csak újra megeredt.

Kétkedő bajtársak morogva cihelődtek, hogy újra födél alá bujjanak. De éppen arra ment egy munkás, aki hangosan dühösködött a hóbertos idő miatt, — úgy látszik, valami más is ingerelte, — és így pörlekedett:

— A fene egye meg ezt a randa sok esőt, az ember már megbolondul tőle. Nem lehet már kitartani! Nem is érdemes élni ilyen piszok időben!

Az öreg kétkedők fülei nyiladoztak, boldogan szívták magukba a dühös lázadozást, fejük reszketve egymás felé fordult, szemük tágulva egymásra ragyogott és Kétkedő Polgártárs odaszólt kétkedő barátjához:

— Nna! Ugy-e mit mondtam mindig! Nem lehet az embereken segíteni! Hát mégsem teszi boldoggá a kommunizmus az embereket!

LIPÓCIABAN.

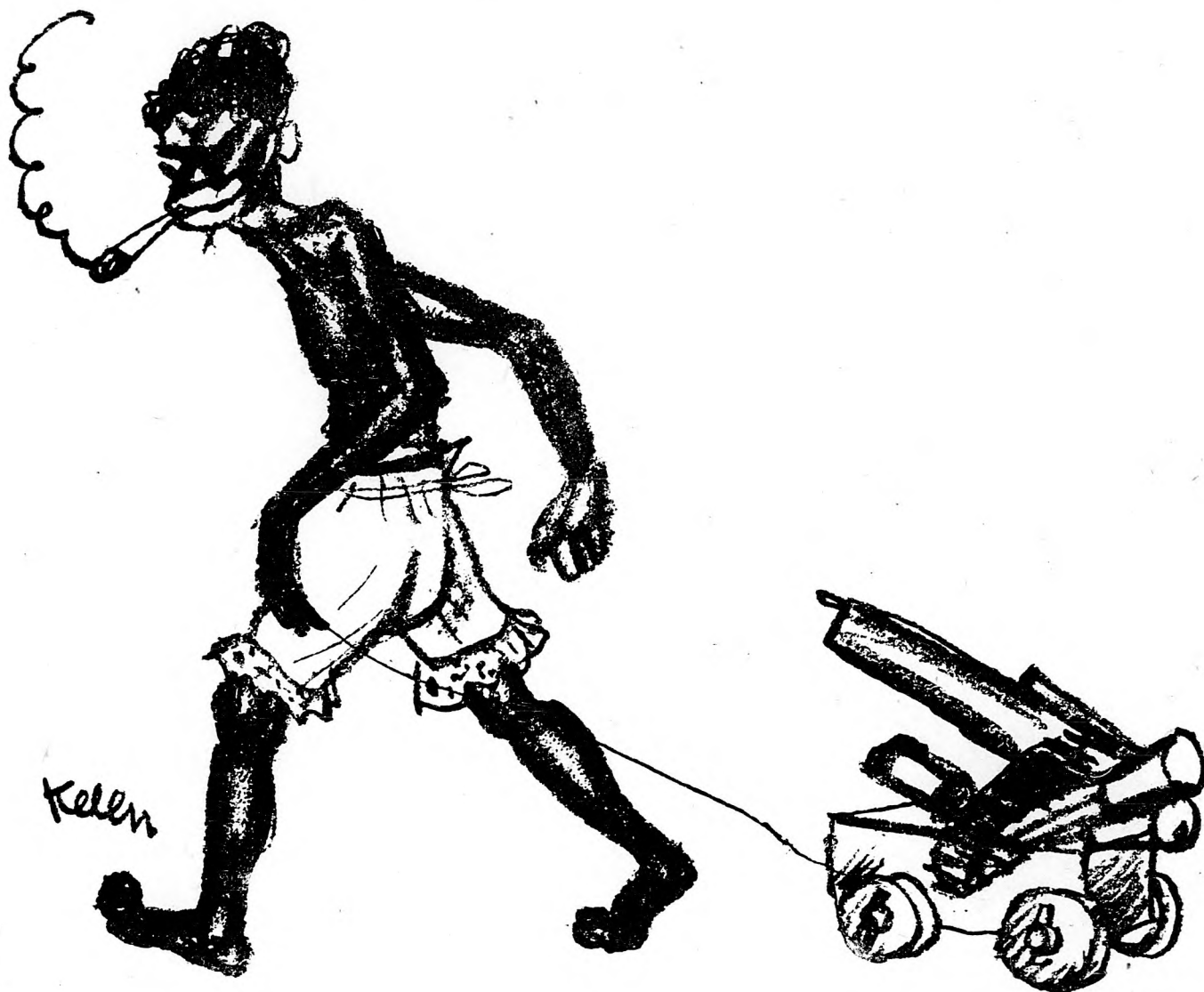
— Mit szól hozzá, a milliomos Margarin felesége meghalt.

— Hja, a Margarin minden vagyonát elrejtette. Most még a feleségét is — elásta.

ÚJ KÖZMONDÁS.

Nem mind arany ami el van ásva.

Vajjon mit fognak ezután kiabálni a pujkák, akik az elemi iskolai olvasókönyvünk szerint is eddig ezt kiabálták: csak urak a papok, csak urak a papok!

EGY EMBER AKI NINCS A KÉPEN (a gurkához):

- Hová?
- Leszereltem. Megyek haza.
- De ilyen furcsa toalettben?
- Miért ne? Van civilruhaviselési engedélyem.

A BARÁT

— Mondd, Pista, mért jársz olyan elkeseredett arccal?

— A barátnőm holnap viszi lebecsülteni a nyakéket. Mi lesz, ha rájön, hogy hamisat vettem neki?

LIPÓCIÁBAN

A bankárné: Egy csekély változás az egész. Uriszoba helyett most szobaurunk van.

AZ ÁLDOZATOK

— Mondhatom uram, olyan május elseje lesz az idén, aminek mindenki örülni fog.

— No, no, a háziurak talán még sem?

— Nézd, Marci, milyen vörös felhők usznak az égen.

— Az áldóját, már a mennyországban is kikiáltották a tanácsköztársaságot.

ÁSVÁNYTAN

1912-ben. A gyémánt egy olyan rendkívül értékes ásvány, melyet nagy fáradsággal ásnak ki a föld mélyéből.

1919-ben. A gyémánt egy olyan rendkívül értékes ásvány, melyet nagy fáradsággal ásnak be a föld mélyébe.

KLASSZIKUS CITÁTUM

Egy országot egy szakszervezeti igazolványért.

1914

— Én magának tekintetes ur vagyok

1915

— Mondja hogy nagyságos ur

1916

Zsan tegnap óta tanácsos vagyok.

Hamburger

DEZSŐ ALAJOS RAJAI A

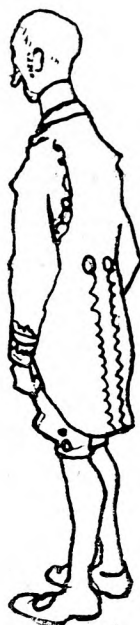
Dezso

Hamburger

Kun Béla

Kun Béla

1916

Zsanit nap óta udvari-
anácsos vagyok.

1918

Leszek én még kegyel-
mes ur is!

1919

Kedves elvtárs, mi
ujság?

OS RAJAI A NÉPBIZTOSOKRÓL.

Landler

Landler Jenő

Rónay Zoltán

Herman Lipót rajza

Herman Lipót

— Vajjon igazat mondott-e az apjuk mikor aszondta, hogy „vörös bor”-t szabad inni . . .

ÚJ KÖZMONDÁS.

A jó pap holtig ellenforradalmár.

KLASSZIKUS IDÉZET.

Máczsa! kit a bölcs lángesze föl nem ér csak titkon érző lelke óhajtva sejt . . .

TAVIRAT.

A proletárállam hat heti fennállása alkalmából az Aprilis táviratilag üdvözli mindazokat a szép fiatal nőket, akik csunya vén gazdag emberekhez az utóbbi években feleségül mentek.

PLANÉTÁT TESSÉK...

IRTA: HELTAI JENŐ

Elagott barna tüzer-dolmány volt rajta volt 4-es rézgombokkal, egy özönviz előtti világ hagyatéka, a fején hegyes, szürke, szalagtalán nemezkalap, alighanem női, jobbról-balról a kis lyukak légióját szurta bele egy immár láthatatlan kalaptü. A dolmányra mutattam, némán, kérdően.

— Nem az enyém, — mondta a planétás-gyerek — a bátyámé. Most a Vörös Hadseregben szolgál.

A planétás állványon két madár gubbasztott, egy nagy fehér kakadu és egy szomorú zöld kis papagály. Az állványról szijon egy kis láda lógott le, kék és fehér cédulák viritotak benné. Planéták.

— Planétát tessék! — süvitette a gyerek.

És a kakadu felé szólott. Az mérgesen rákacsolt.

— Hogy a planéta? — kérdeztem.

— A kicsi negyven fillér, a nagy ötven. Tetszik?

— Adjon egy nagyot.

Fölemelte a lábát, odatartotta a kakadu szája elé. A kakadu kivett egy sötét lilát.

— Bélyeget rá, — mondta a gyerek.

A kakadu lecsipett belőle egy darabot, aztán elrikkantotta magát. Ez a törvény. Csak így érvényes a planéta, bélyeggel és kakadurikkantással. Zsebrevágtam, tovább nézelődtem. Itt egy kis nő, álmacskarókanyest boá volt a nyakán, ő is huzatott magának egyet. Egy kis csapat verődött össze a gyerek körül, asszonyok, lányok, katonák, szépen virágozt a kis-üzem. Senkisé hitte a planétának, előre nevettek azon, hogy milyen marhaságot fognak olvasni, de azért babonás kíváncsisággal vették kezükbe a cédulát és kimeredt szemmel olvasták. Faggatni kezdtem a gyereket:

— Mennyit keres ebben az új világban?

— Harminc-negyven koronát naponkint.

— A háboruban jobb volt?

Fejét csóválta:

— A háboru előtt volt jó. Akkor száz-száz-husz koronát kerestünk, igaz, hogy csak nagy vásárokon. Pedig akkor csak két és négy krajzár volt a planéta...

Nem mertem megkérdezni, mi drágult meg azóta, a csillagok forgása, vagy a kakadumunkabére? — félrevonultam és elolvastam a planétát. Azt mondja:

„Bika. Hold.

... Ön apró meglepetésekben részesül s innen-onnan nagyobb örökséget is kap, amelyet még nem várt. A pénz nem csak nagy örömet, de sok jó barátot is fog önnek szerezni. Szerencsés forgatással a pénzt meg fogja kétszerezni. Ha uzsoráskodni kezd, rajta veszt és még rossz véget érhet. Azért ne iparkodjék pénzt pénzre halmozni...

... Azt hiszem, egy kicsit későn huztam ezt a planétát.

EGY POGANY IMAJA. (Baudelaire.)

*Ó ne halkítsad lángod éjre,
hevítsd fel zsibbatag szívem,
Gyönyör! te lelkek kinja, kéje:
exaudi diva! supplicem.*

*Légben eloszló istenasszony,
láng amely pincénkben lobog,
kinomon kényed irgalmazzon,
kinek ércdallal áldozok.*

*Gyönyör! légy urnóm, mindig ébren,
husból és bársonyból csinált
álarcot öltöztetni vérted.*

*Vagy a formátlan bor ködében
nehézkés álmodat kínáld
Gyönyör! te ruganyos kísértet!*

BABITS MIHALY.

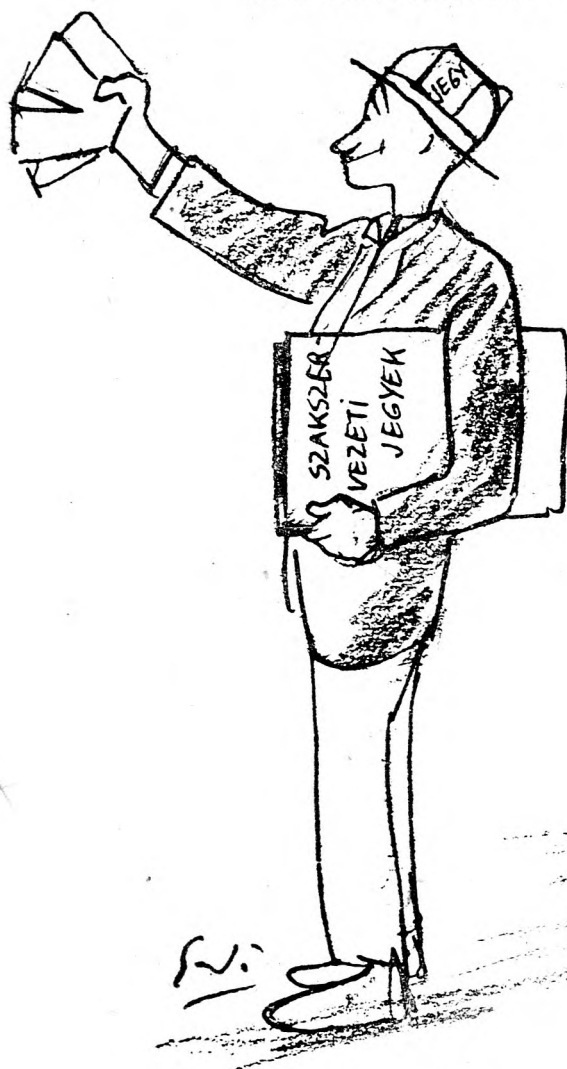
BAJ VAN BURZSOÁÉKNÁL.

— A bizalmiak ma házkutatást tartottak nálunk.

— Na és találtak valamit a szekrényben?

— Hogyne. A házibarátunkat.

ÓVATOS BURZSOÁ.

— Van szakszervezeti jegye?
— Tizenkét különböző szakszervezetből . . .

KISFIUK FROCLIZZÁK EGYMÁST

Régen:

— A' én papám ám erősebb, mint a te papád!

Ma:

— A' én papámnak ám kevesebb pénze volt, mint a te papádnak!

A „Ma“ hirdetéseiből:

A közelgő zsidó husvétüi ünnepekre való tekintettel ma itt nagymennyiségű **MÁCZA** kapható

oooooooo

oooooooo

TESTVÉREIM, MARADJATOK A FÖLDÖN . . .

IRTA: SOMLYÓ ZOLTÁN

Falusi ember, ki most ottkint járhat, hol zödel a fü: rólad dalolok.
Kinek szívében szüzen él a felhő s az égi s földi számtalan dolog.

Ki nem könyvekből szedtél bölcseséget, ki éj: s napon a földet taposod; és olvasgatsz a sok kis mag-betüben, mikből életünk megalapozod.

Ó, nem vagyunk mi messzire egymástól, te: a falusi s a városi: én!
Es mégis oly idegenül tekintsz rám, ha találkozunk e föld kerekén.

Elyütt subadat féloldalra hajtod s fogad közül kihuzod a pipád.
Es ráncba rántod fejednek acélját, melynek sötétjét a nap adta rád.

Azért, hogy én uri ruhába járok, mit tudhatod te: mily kin az nekem!
Ráadták a testemre bús teherként és én gyűlölettel kefélgetem.

Ó, hidd el nekem, véled járok gyakran, míg füttyülve mész az ekéd mögött.
Én is virágos kis falun születtem s bölcsöm fölött a méhe zümmögött.

Es sokszor háltam én is a szabadban s a sok virág a szívembe lehelt.
Es koldus-sorsban búsan hemperegve dalolni kezdtem . . . S a sorsom betelt.

A kö közül, a városbul tehozzád sok gondolatom száll el alkonyon.
S a pipacsvirág vérpiros színéről s a barna földről elgondolkodom.

S ahogy levele hull le a pipacsnak, oly sokszor érzem, hogy hiv a falu.
Ahol isteni csend borul a tájra s holdfényben nyil ki a sok kis zsalu.

S árva lantommal ugy mennék közéték, átugorva a cifra sok falon:
testvéreim, maradjatok a földön, én elhozom hozzátok a dalom . . .

VOLT HÁZIUR (irigykedve):

— Boldog csiga. Ennek nem vették el a házát . . .

SZABADULÁS

— Mondd, mért nevezed a feleségedet állandóan „gyémántot”-nak?

— Hátha elviszik az ékszerkutatók.

A MUNKA NEMESÍT. Lélekemelő ünnepség volt tegnap délután az Első Nagy Vasgyárban. A gyár vezérigazgatója, a jótékonyságáról ismert Barna S. Sándor vezérigazgató személyesen megdicsérte Kovács János géplakatos, aki huszonöt éve dolgozik a gyárában. A vezérigazgató sze-

mélyesen kezet fogott az egyszerű munkással és megengedte neki, hogy továbbra is szolgálhassa munkájával a hazát, a gyárat és az emberiséget. A munka nemesít — mondta a vezérigazgató ur — megható szavak kíséretében.

(Egy tavalyi újságból)

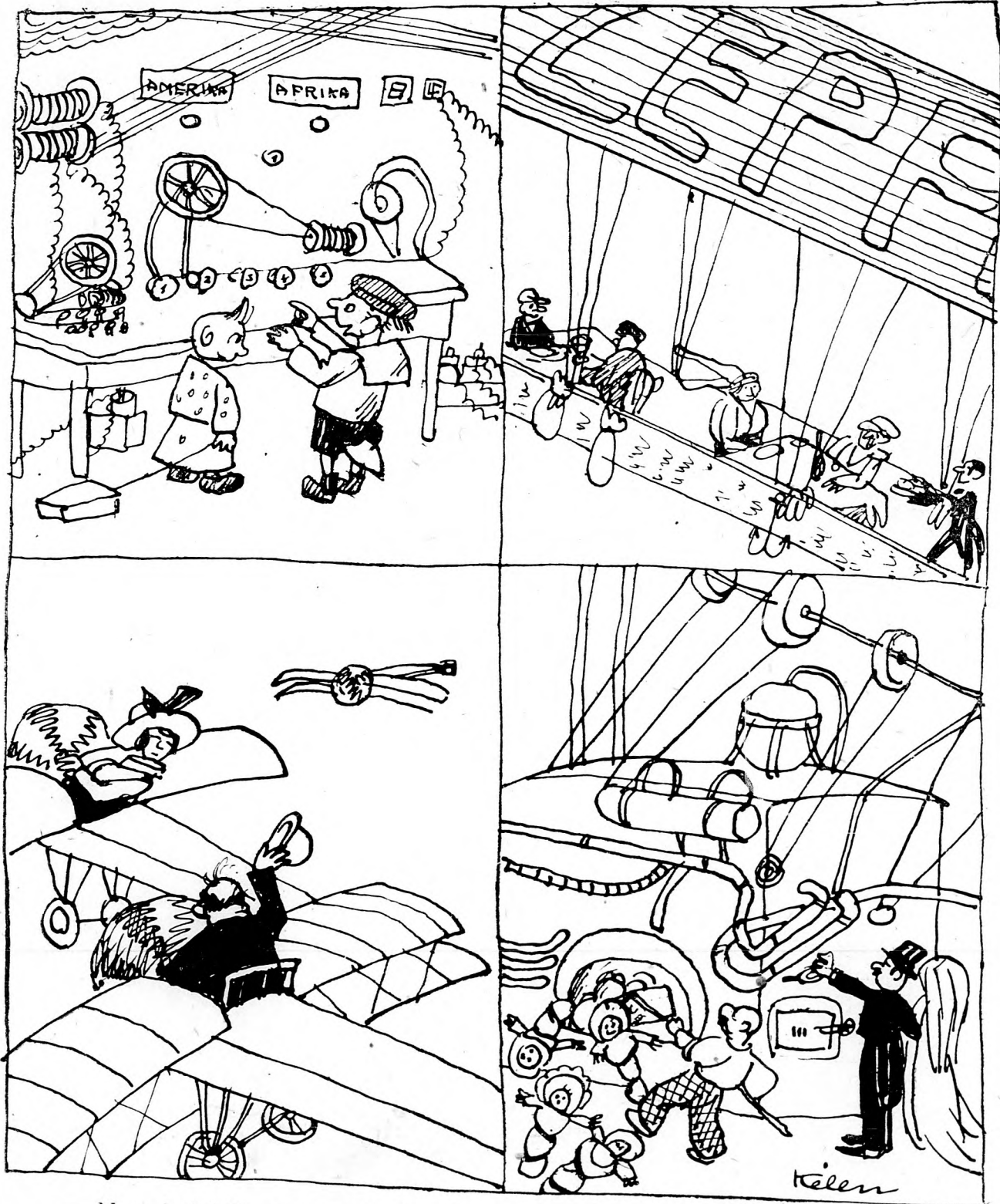
A TECHNIKA VIVMANYAI.

— Te a Tommy azt feleli New-Yorkból, hogy most nem ér rá.

— Marconizzunk akkor Nyamnyamnak Sziámba . . .

— Jé, édesem én Párisban akartam kiszállni de oly kellemesen elbeszélgettünk, hogy már San Franciscoba értünk.

Kelen Imre rajza

— Nem kotródik maga aszfaltbetyár.

A gép egyik oldalán bedobják a jegygyűrűt a másik oldalon megjelennek a gyermekek.

— A kisasszony is kommunista?
 — Hogyne. Mi a családfánkat direkt Spartacusig tudjuk felvezetni . . .

MAJD A BIZALMI

— TRÉFA —

IRTA: GOSZTONYI ÁDÁM

Aladár: Itt a tavasz.

Aladárné: Igen. Visszavonhatatlanul. Itt a tavasz, valamit keresek én.

Aladár: Tudom, angyalom. A régi humoreszkekből tudom. Egy új tavaszi kalapot.

Aladárné: Aladár, te gondolatolvasó vagy.

Aladár: Egy új kalapot, meg egy új tavaszi ruhát május elsejére.

Aladárné: Aladár, te kitalálsz a szívek titkát.

Aladár: Meg egy új félcipőt.

Aladárné: Aladár, te a vesékbe látsz. Vastoban ezeket akartam kérni tőled. Hát remélhetek?

Aladár: Remélhetsz! Remélj szíved, remélj. Új idők hajnala virradt fel. Elmúltak azok az idők, mikor a zsarnok férj elnyomta a szegény proletárasszony vágyait.

Aladárné: Nem ismerek rád. Aladár, mint a nóta mondja.

Aladár: Azt nem csodálom. A proletárdiktatura óta én is megváltoztam. Önző, rutanyag érdekek nem verhet többé éket a házas társak közé. A proletárruralom alatt szeretet fog burjánzani a lelkekben. Az én szívemben már burjánzik is . . .

Aladárné: Eljen a proletárdiktatura! . . . Aladár, hát megvehetem a kalapot?

Aladár: Megveheted, angyalom.

Aladárné: A tavaszi ruhát?

Aladár: Azt is megveheted.

Aladárné: És a félcipőt?

Aladár: Azt is.

Aladárné: Oh, milyen boldog vagyok. Be

áldott, drága, okos ember a Kun Béla! A jó isten tartsa meg 120 évig. Szeretném megcsókolni.

Aladár: Hát engem?

Aladárné:

A füled alá, te drága! Hát add ide a pénzt, fiam!

Aladár: Mit, angyalom?

Aladárné: A dohányt, Aladár, a dohányt.

Aladár: Mindjárt édesem. Csak kigombolom a kabátom.

Aladárné: Add már ide, Aladár.

Aladár: Adom már. Csak kigombolkozom. Adj egy kis gombolkozási időt legalább. Mennyi kell?

Aladárné: Ezerkétszáz.

Aladár: Itt van, angyalom.

Aladárné: Oh, Aladár. Nesze még egy puzsi a füled alá.

Aladár: Köszönöm.

Aladárné: Csakhogy a pénz nem elég drágám. Vásárlási engedély is kell.

Aladár: Azt majd a házbizalmi ad.

Aladárné: Hát ki a bizalmi? Ma volt a bizalmi választás a házban. Ki lett a bizalmi, Aladár?

Aladár: Most vigyázz, fiam. Fogódd meg a székben. És légy büszke az uradra. Én vagyok a bizalmi.

Aladárné: Nagyszerű, nagyszerű. Akkor adj vásárlási engedélyt, Aladár.

Aladár: Azt nem adok.

Aladárné: Hát ki adjon, ha nem te?

Aladár: Majd a bizalmi.

Aladárné: De hisz te vagy a bizalmi.

Aladár: Nem édesem, én most a pihenés édes óráiban, ebéd után csak a te férjecskéd vagyok. Mint férj megadok neked mindent, amit csak kívánsz.

Aladárné: És mint bizalmi?

Aladár: Mint bizalmi csak a kötelesség szavára hallgatok.

Aladárné: És mit mond a kötelesség szava?

Aladár: A kötelesség szava azt mondja, hogy vásárlási engedélyt csak annak adhatok, kinek a kívánt cikkekre feltétlenül szüksége van. A készletek szűkös voltánál fogva igazán rászoruló proletár testvéreinket fosztanánk meg az emberséges élet elemi lehetőségeitől, ha olyanok kapnának vásárlási engedélyt, kiknek szükségletük nem elodázhatatlan. Aki pedig valótlan adatok bevallásával a házbizalmiakat megtéveszti, az forradalmi törvényszék elé kerül.

Aladárné: Azért ne ordíts, Aladár. Nem ismerek rád! Hát adjam fel minden reményemet?

Aladár: Add fel, fiam! A főpostán délután is fölveszik!

Aladárné: Hát mit csináljak a pénzzel?

Aladár: Amit akarsz! Legjobb, ha visszaidod!

Aladárné: Tessék, főbizalmi elvtárs!

Aladár: No látod, milyen okos ember a Kun Béla. A jó isten tartsa meg 120 évig. (A pénzt megforgatja az ujjai között.) Voilá.

— Fügöny. —

ARISZTOKRATÁK NÉHANY HÉT MULVA.

— Dolgozni? Fidonc!

Szerkesztik: NAGY LAJOS és SZENES BÉLA. Művészeti szerkesztő: KOBER LEÓ — Szerkesztőségi órák: kedden és pénteken 5-6-ig. Szerkesztőség: Rökk Szilárd-u. 9. Kiadóhivatal: Erzsébet-körút 18-20. — Ujságüzemi könyvkiadó és nyomda r.-t. nyomása. — Felelős kiadó: Magyar Miklós. Előfizetési ár: Egész évre 48 korona, III. évfolyam, 15. szám